



GRAD ZAGREB
GRADSKI URED ZA STRATEGIJSKO
PLANIRANJE I RAZVOJ GRADA



**JAVNI I DRUŠTVENI
SADRŽAJI U BLOKU
BADEL**

URBAN REGENERATION MIX

**Izveštaj o sociološkoj analizi i
participativnim aktivnostima unutar
Bloka Badel**



European Union
European Regional
Development Fund

Europski projekt URBAN REGENERATION MIX

Izveštaj o sociološkoj analizi i participativnim aktivnostima unutar Bloka Badel

GRAD ZAGREB

GRADSKI URED ZA STRATEGIJSKO PLANIRANJE I RAZVOJ GRADA

Ulica Republike Austrije 18

10000 Zagreb

strategija@zagreb.hr

PROČELNICA

SANJA JERKOVIĆ, dipl.ing.arh.

VODITELJ ODJELA ZA PRIPREMU I PROVEDBU REGIONALNIH I MEĐUNARODNIH PROJEKATA

MATIJA VUGER, dipl.ing.prometa

AUTORICA

dr. sc. JANA VUKIĆ

Katedra za urbanu sociologiju | Odsjek za sociologiju

Filozofski fakultet u Zagrebu

jana.vukic@ffzg.hr

UREDNICIA

NINA MIA ČIKEŠ, mag.ing.arh.urb.

siječanj 2020. godine

SADRŽAJ

UVOD	3
ANALIZA PROSTORNIH PODATAKA	4
ANALIZA OČITOVANJA UDRUGA, MJESNE SAMOUPRAVE I GRADSKIH UREDA	8
ANALIZA REZULTATA INTERVJUA	11
ANALIZA REZULTATA FOKUS GRUPE I RADIONICE S MLADIMA	11
INKUBATOR	15
STOP BADEL	15
RE-MIX SVEGA.....	17
BLOK BADEL - KREATIVNI BLOK.....	21
BLOK BADEL ZAGREB ZA NAS.....	22
ZAKLJUČCI SOCIOLOŠKE ANALIZE	24

UVOD

Svrha sociološke analize u okviru projekta *Urban Regeneration Mix* (program URBACT III) jest prijedlog temeljnih odrednica revitalizacije Bloka Badel (Vlaška-Šubićeva-Martićeva-Derenčinova) usmjerene na podizanje kvalitete života lokalne zajednice i mladih, uz istodobno sagledavanje potencijala aktiviranja Bloka Badel na lokalnoj, kvartovskoj i na široj, gradskoj razini, te provedba participacije lokalne zajednice i mladih. Cilj sociološke analize i participativnih aktivnosti bio je definiranje smjernica za javne i društvene sadržaje u Bloku Badel. Korištene su različite metode za prikupljanje relevantnih informacija o kvaliteti života, dostupnosti javnih i društvenih sadržaja i problemima svakodnevnog života u kvartu od strane stanovnika, udruga i mjesnih odbora te gradske četvrti Donji grad, uz uključivanje drugih građana, prvenstveno mladih (studentata i mladih stručnjaka) kao sadašnjih i potencijalnih korisnika prostora te stjecanje šire slike o potrebama građana i revitalizacijskim potencijalima Bloka Badel za grad u cjelini.

Provedene su:

- fokus grupa i
- interdisciplinarna radionica sa studentima i mladim stručnjacima,
- intervjui sa stanovnicima te
- analiza službenih prostornih podataka za Gradsku četvrt Donji grad (izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada Zagreba).

Osim toga, zatražena su službena očitovanja o javnim i društvenim sadržajima udruga aktivnih na području GČ Donji grad, očitovanja mjesnih odbora koji okružuju prostor Bloka Badel, Gradske četvrti Donji grad i očitovanja gradskih ureda o iskazanim potrebama u Bloku Badel.

U čitavoj analizi i participativnim aktivnostima mladi su stavljeni u poseban fokus zbog toga što se rijetko uključuju u oblikovanje vizije budućeg razvoja grada, a upravo oni jesu budućnost grada. Osim toga, mladi su zbog negativnih demografskih trendova i ostalih socio-ekonomskih odrednica iznimno ranjiva i važna društvena skupina u čitavoj Hrvatskoj. U skladu s idejom URBACT-a željelo se istražiti kako mladi vide da se revitalizacijom Bloka Badel može doprinijeti revitalizaciji kvarta u kojemu se on nalazi, ali i podići kvalitetu javnih i društvenih sadržaja u širem području grada Zagreba. Upravo sadržaji za koje mladi smatraju da im nedostaju, a prepoznaju ih kao važne mogu biti revitalizacijski i razvojni potencijal Bloka Badel, kvarta i šireg prostora grada Zagreba.

Izveštaj se sastoji od kratkog prikaza provedene analize prostornih podataka i glavnih rezultata intervjua sa stanovnicima, participativnih aktivnosti koje se odnose na uključivanje mjesnih odbora, gradske četvrti Donji grad, udruga te rezultata fokus grupe i interdisciplinarne radionice sa studentima i mladim stručnjacima na temu javnih i društvenih sadržaja te uređenja Bloka Badel. Aktivnosti na koje se odnosi ovaj izvještaj provedene su:

- 26. lipnja 2019. kada je održana fokus grupa sa studentima odabranih fakulteta Sveučilišta u Zagrebu o sadržajima javne i društvene namjene u gradskom projektu Blok Badel,
- tijekom rujna i listopada 2019. godine kada su provedeni intervjui sa stanovnicima (lokalna zajednica)
- i tijekom prosinca (2., 3. i 13. prosinca) kada je održana interdisciplinarna radionica (2. i 3. 12. 2019.) i predstavljanje rezultata radionice (13. prosincem 2019. godine).

Predstavljanje rezultata radionice organizirano je u ZG Forumu, Gajeva 27, od strane Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada i predstavnika projekta *Urban Regeneration Mix* u sklopu programa URBACT-a III.

U navedenim aktivnostima izravno je sudjelovalo preko 40 građana, od čega ukupno 31 mlada osoba na radionici i fokus grupi (najveći dio činili su studenti diplomskog studija i to s Akademije dramske umjetnosti, Arhitektonskog, Agronomskog i Filozofskog fakulteta te Studija dizajna pri Arhitektonskom fakultetu; a manji dio su činili studenti

poslijediplomskih studija iz navedenih područja i mladi stručnjaci koji su nedavno diplomirali na navedenim fakultetima) te 11 stanovnika koji su sudjelovali kroz intervjue (sugovornici su birani tako da predstavljaju različite dobne skupine – mladi, srednja dob, stariji; da imaju različit obiteljski i bračni status – samci, obitelji, roditelji male djece; te obrazovni i ekonomski status – nezaposleni, studenti, zaposleni i umirovljenici)

U nastavku slijedi prikaz najvažnijih rezultata svih aktivnosti, a na kraju izvještaja navode se smjernice proizašle iz sociološke analize i svih navedenih aktivnosti.

ANALIZA PROSTORNIH PODATAKA

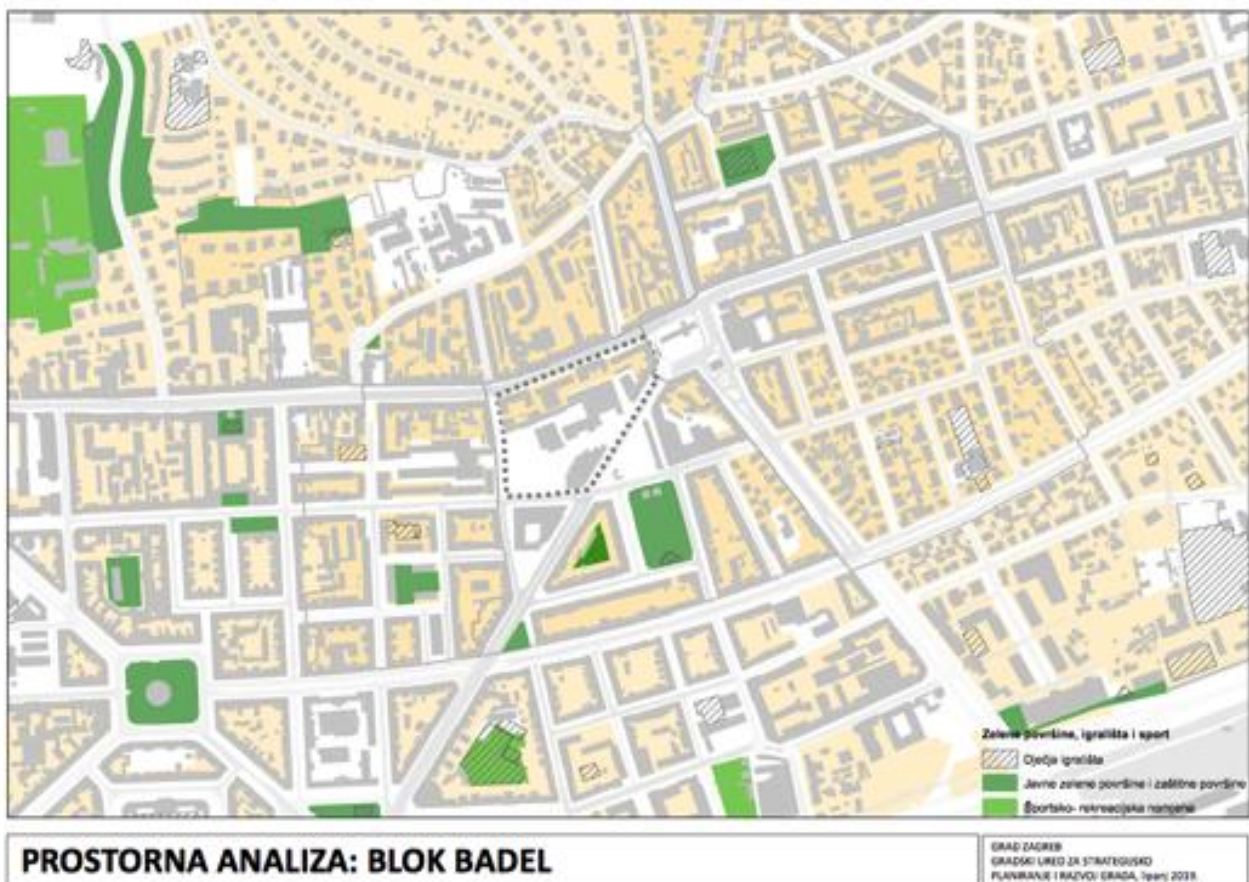
Gradska četvrt Donji grad najgušće je naseljena gradska četvrt grada Zagreba, u njoj su smješteni svi važni kulturni, obrazovni i drugi sadržaji, dok je istodobno površinom najmanja gradska četvrt. Specifičnost stanovništva ove gradske četvrti jest njegova prosječna starost koja je samo nešto niža od 50 godina (47,2), većina kućanstava su jednočlana i dvočlana kućanstva, a istodobno se radi o stanovništvu koje velikom većinom ima visoko obrazovanje, pa je tako prema popisu stanovništva iz 2011.g. na razini grada bilo nešto manje od 7000 doktora znanosti, od čega je skoro njih 1000 živjelo u ovoj gradskoj četvrti. Prema službenoj internetskoj stranici Grada Zagreba ova gradska četvrt: «Obuhvaća najuže gradsko središte, najgušće nastanjeni dio grada u kojemu je koncentrirana glavnina javnog, posebice kulturnog života Zagreba. Proteže se od Kvaternikova trga i Heinzelove ulice na istoku do Ulice Republike Austrije na zapadu, odnosno od Ilice, Trga bana Josipa Jelačića, Jurišićeve i Vlaške ulice na sjeveru do željezničke pruge na jugu. Na sjeveru graniči s Gradskom četvrti Gornji grad – Medveščak, na istoku s Maksimirom i

Peščenicom – Žitnjakom, na jugu s Trnjem, a na zapadu s Trešnjevkom – sjever i Črnomercem. Površina: 301,64 ha. Stanovništvo prema popisu 2011. ukupan broj: 37.024 stalnih stanovnika; broj kućanstava: 16.616; broj stanova: 23.397. Iako je ovo područje još uvijek najgušće naseljeni dio Zagreba, podaci zadnjih popisa stanovništva pokazuju kako rezidencijalna funkcija ovoga prostora postupno slabi u korist sve bogatijem poslovnom, kulturnom i raznolikom drugom javnom životu, čime Zagreb slijedi trend već poodavno zapažen u velikim gradovima širom svijeta.» (izvor: www.zagreb.hr/osnovni-podaci)

Blok Badel nalazi se na sjevernom rubu Mjesnog odbora Pavao Šubić, a u neposrednoj blizini Bloka Badel nalaze se još 3 mjesna odbora: MO Matko Laginja, MO Eugen Kvaternik i MO Dinko Šimunović. U sva četiri MO udio starog stanovništva je visok (primjerice, MO Pavao Šubić na otprilike 2500 stanovnika ima 800 stanovnika starijih od 65 godina), pa je skrb za starije osobe ovdje obavezan prioritet (osiguravanje pomoći u

kućanstvu, dnevnog boravka i drugih mjera). Istodobno, na tom području nalaze se 4 dječja vrtića (DV Medveščak, DV Smjehuljica, DV Vedri dani i DV Trnoružica) i jedna osnovna škola (OŠ Matka Laginje). Od zdravstvenih ustanova tu se nalaze Dom zdravlja Zagreb-centar, Dom zdravlja Zagreb-istok, gradske ljekarne, Klinički bolnički centar "Zagreb" i Hrvatski zavod za transfuzijsku medicinu.

U Gradskoj četvrti Donji grad brojni su objekti turističke namjene i njihov broj neprestano raste, što uz starenje stanovništva ugrožava vitalnost kvarta jer dovodi do gubitka stanovništva zbog prenamjene stanova u apartmane. Cijene nekretnina iznimno su visoke što onemogućuje većini mladih ljudi doseljavanje. Visoke cijene sprečavaju i druge društvene grupe, primjerice umjetnike, da iznajme ili kupe nekretninu u ovom kvartu.

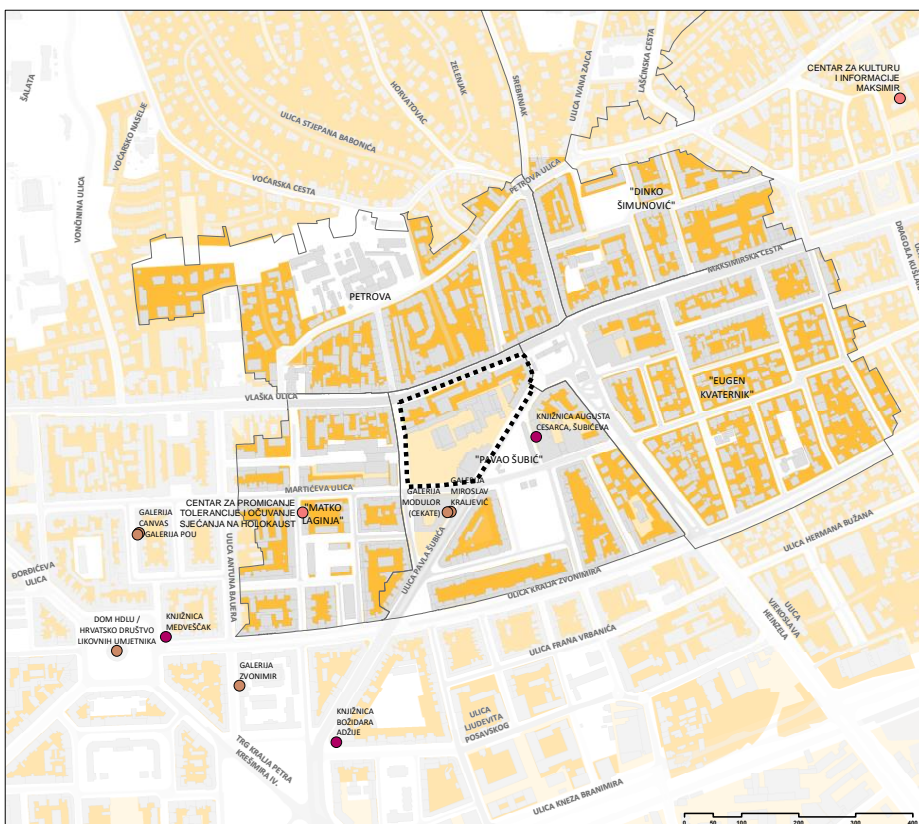




PROSTORNA ANALIZA BLOKA BADEL
Stanovništvo

01

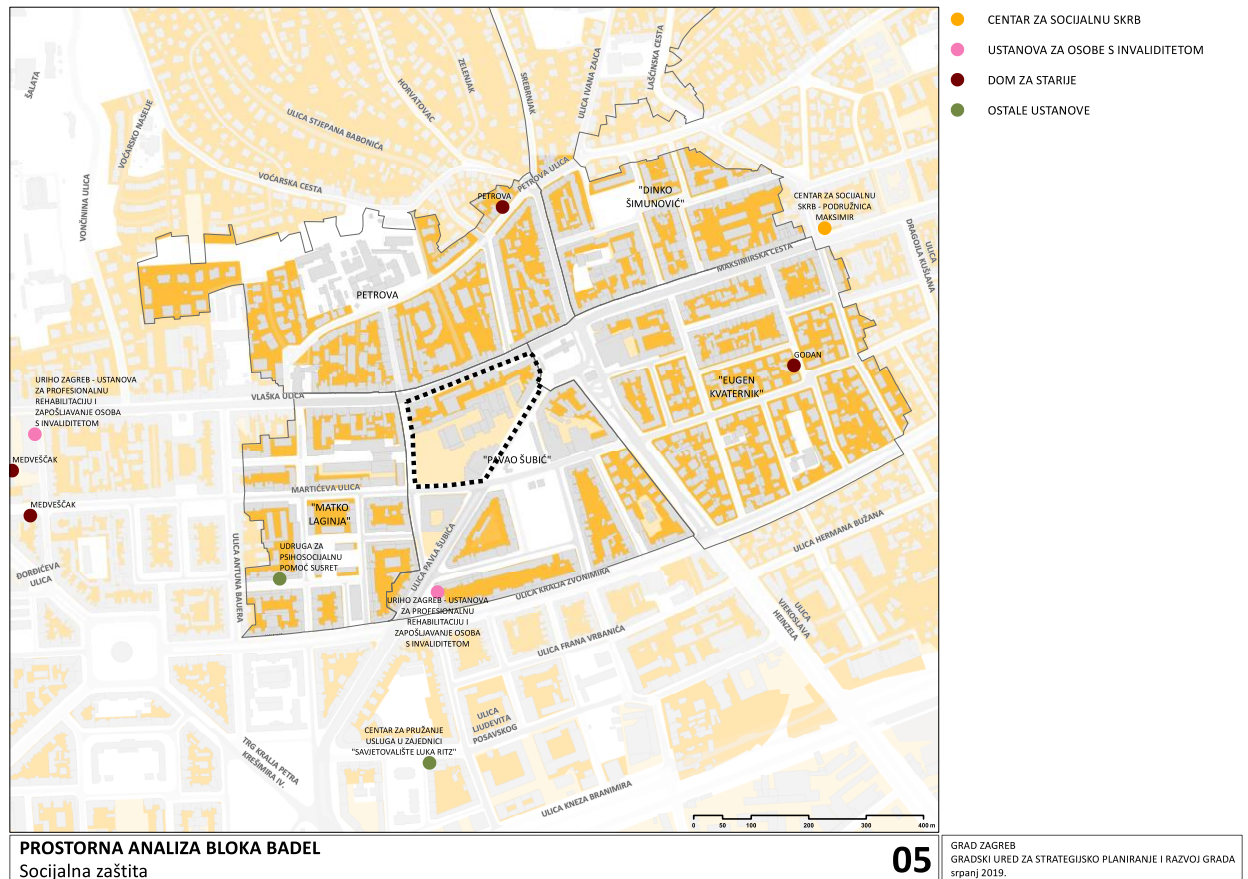
GRAD ZAGREB
GRADSKI URED ZA STRATEGIJSKO PLANIRANJE I RAZVOJ GRADA
srpanj 2019.



PROSTORNA ANALIZA BLOKA BADEL
Kultura

02

GRAD ZAGREB
GRADSKI URED ZA STRATEGIJSKO PLANIRANJE I RAZVOJ GRADA
srpanj 2019.



ANALIZA OČITOVANJA UDRUGA, MJESNE SAMOUPRAVE I GRADSKIH UREDA

ODRAZ (Održivi razvoj zajednice): potrebno je osigurati minimum od 150 m² (u kojem uz uredski prostor postoji dvorana za sastanke i prezentacije) kao dio prostora namijenjenog javnim sadržajima za i to za «centar za lokalni razvoj vođen zajednicom (engl. CLLD)» i «centar za održivu mobilnost mreže CIVINET Slovenija-Hrvatska-Jugoistočna Europa».

Zelena akcija: «(...)Stoga predlažemo da struktura površina ostane identična prvonaagrađenom natječajnom rješenju, odnosno da udio javne i društvene namjene ne bude manji od 15%, a da ukupna gradiva površina ne bude veća 56.050 m², kako bi

ostalo dovoljno prostora za javne zelene površine. Također, prvonaagrađeno natječajno rješenje predviđa kulturni centar, što je prilično kvalitetno rješenje za javnu i društvenu namjenu, a za definiranje detaljnijih sadržaja potrebno je ispitati potrebe građanki i građana koji žive u neposrednoj blizini kao najvjerojatnije korisnike.»

Zaklada Kultura nova: «(...) Zaklada kao javna institucija koja podržava niz organizacija civilnog društva u suvremenoj kulturi i umjetnosti koje su se godinama zalagale za prenamjenu arhitektonskog kompleksa industrijske baštine Bloka Badel i smještanje

kulturnih sadržaja u njega, smatra da bi projekt Urban Regeneration Mix trebao u centar obnove staviti multifunkcionalni i interkulturalni društveno-kulturni centar koji će se temeljiti na modelu sudioničkog upravljanja i biti središte održavanja javnih i društvenih sadržaja unutar Bloka Badel.»

Galerija Miroslav Kraljević traži: «70m² - 100m² izložbenog prostora (*white cube*), 40m² uredskog prostora, 50m² spremišta i 12m² prostora predviđenog za radionu.»

Očitovanja mjesnih odbora:

MO «Eugen Kvaternik» predlaže:

- dječji vrtić,
- poštanski ured,
- višenamjensku dvoranu
- podzemnu garažu.

MO «Dinko Šimunović» predlaže:

- višenamjenska dvorana za scensko-glazbene kulturne sadržaje (kazališna dvorana, koncertna dvorana, kino)
- dječji vrtić
- poštanski ured
- poslovni prostori i obrti s restoranom i kafićem
- podzemna garaža
- zelene površine s dječjim igralištem
- rješenje ubrzanog okolnog prometa.”

Nisu pristigla očitovanja MO «Matko Laginja» i MO «Pavao Šubić».

Prijedlozi vijećnika Vijeća Gradske četvrti Donji grad odnose se na:

- kulturne sadržaje: multifunkcionalnu dvoranu za dramske i plesne predstave s popratnim prostorima s naglaskom na nezavisne produkcije i mlađe umjetničke stvaratelje; kino s programom nezavisnog filma i sl.; centar za knjigu s knjižarom i prostorom za radionice, druženja i razgovor; galeriju; poseban naglasak je na

mladima te veću zastupljenost javnih i društvenih sadržaja u Bloku Badel (traži se 20% ukupnog prostora, umjesto dosadašnjih 10-15%); multimedijalna dvorana; prostor za likovne radionice i izložbe; muzej i izložbeni prostor;

- prostor dnevnog boravka za osobe s Alzheimerovom demencijom (vijećnik VGČ)
- parkirališni prostor kao uvjet za bilo kakvu gradnju (nadoknada 135 parkirališnih mjesta koja bi se ukinula realizacijom projekta Blok Badel) (Vijeće Gradske četvrti).

Sportski savezi i udruge predlažu prostor za različite sportske aktivnosti, različite dobne i ciljne skupine (HOO) i konkretno sljedeće sportske sadržaje:

- zatvorene sportske građevine (1400m²; teretana, dvorane, svlačionice, spremišta i zajednički prostori i kancelarije); stolni tenis, višenamjenska dvorana za futsal, košarku i odbojku; dvorana sportsko društvenog sadržaja (šah, pikado, kartaške igre); prostor za dječju sportsku školu;
- otvorene sportske građevine (1000m²; polivalentno igralište za sportske igre s loptom; skate park; street workout park; fitness park senior (7 sprava) («Sport za sve»).

Ukratko možemo zaključiti da su iskazane jasne potrebe za multifunkcionalnim prostorom za različite kulturne funkcije i aktivnosti (ples, kazalište, kino, izložbe, književni susreti i radionice i dr.), prostorom za sportske sadržaje i aktivnosti (na otvorenom i u zatvorenom) te unapređenje opremljenosti kvarta institucijama i sadržajima za djecu, unapređenjem sigurnosti i smanjenjem negativnog utjecaja prometa te osiguranjem parkirališnog prostora za stanovnike kvarta (podzemna garaža). Udruge ističu važnost

kulturnih sadržaja i važnost sudioničkog upravljanja i osiguranja prostora za lokalnu zajednicu.

Gradski uredi ističu potrebu za:

- multimedijalnom polivalentnom dvoranom za koncerte i druge izvedbene umjetnosti i kulturna događanja (500-1000 mjesta);
- društveno-kulturnim centrom koji uključuje polivalentne dvorane manjeg kapaciteta i prostore za participativne i inkluzivne programe: međugeneracijsku i međusektorsku suradnju, izložbe, koncerte, predstave, tribine, kreativne radionice za civilno društvo te inkubator kulturnih i kreativnih industrija (dizajn i drugo);
- centrom hrvatskog stripa, ilustracije i karikature;
- radnim prostorima za umjetnike, dizajnere i druge djelatnike kreativnih i kulturnih industrija te prostorima za umjetničke rezidencije (Gradski ured za kulturu);
- ugostiteljsko-turističkom namjenom, uz javnu i društvenu i gradnjom dodatnih podzemnih etaža ako predviđene 2 ne osiguraju potrebna parkirališna mjesta (Gradski ured za gospodarstvo, energetiku i zaštitu okoliša);
- prostorima za zdravstvene ustanove koje su iskazale interes i potrebu za

prostorom (Stomatološka poliklinika Zagreb - 7000m², Poliklinika za reumatske bolesti, fizikalnu medicinu i rehabilitaciju Dr. Drago Čop - 3000m² te Ustanova za zdravstvenu njegu u kući - 650m²+350m² i 10ak parkirnih mjesta i zatvoreno spremište za električne bicikle i skutere) (Gradski ured za zdravstvo);

- očuvanjem istaknutih obilježja industrijske arhitekture i urbanizma, obavezu planiranja zona kolnih i pješačkih ulaza te realizacije vizura na industrijsku baštinu uz realizaciju širih zona javnih prolaza u prizemlju na obodu bloka za potrebe pješačkog povezivanja unutrašnjosti bloka i ostvarivanja vizura na industrijsku baštinu (Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode).

Možemo zaključiti kako postoji slaganje oko potreba koje iskazuju udruge, mjesni odbori i gradski uredi te objektivnih pokazatelja o sastavu i starosti stanovništva i njihovim potrebama, koji su prikazani u prethodnoj analizi. U tom smislu važno je u Bloku Badel dati određenu prednost vrtićima i zdravstvenim ustanovama, posebice sa specifičnim programima brige za starije osobe (pomoć u kući, fizikalna rehabilitacija i dr.) te omogućiti sigurnije kretanje prostorom i dostupnost kulturnih i sportsko-rekreacijskih sadržaja svim građanima, a posebno djeci i starijim osobama.

ANALIZA REZULTATA INTERVJUA

Sudionici intervjua, stanovnici kvarta, ističu brojne prednosti lokacije na kojoj žive - dostupnost sadržaja, dobru prometnu povezanost i dr., ali također ističu da kvartu nedostaju sportsko-rekreacijski sadržaji, posebno za djecu. Nedostaju i zelene površine, pa je potrebno uvesti što više zelenila i elemenata u parku. Demografski aspekt je istaknut kroz potrebu da se kvart «pomladi», pa je posvećenost djeci i njihovim potrebama još više u fokusu. Blok Badel prepoznat je kao potencijal za kvart i grad, ali je zapušten i potrebno je znatno ulaganje da ga se revitalizira i očuva njegov povijesni sadržaj. U tom smislu intervjuirani su istaknuli da je javno-privatno partnerstvo dobar model, ali je važno da ne prevlada isključivo komercijalna strana nego da se omogući javne i društvene sadržaje dostupne svima (uključujući ranjive društvene skupine). Htjeli bi da taj Blok zaista revitalizira društveni život kvarta, konkretno postavljajući zelene površine, parkove ili igrališta za djecu, potom multimedijalnu dvoranu koja bi podrazumijevala i određeni prostor za izložbe

i/ili radionice. Isto tako ističu važnost otvaranja bloka drugim građanima i različitim kulturnim izričajima (alternativna kultura), otvaranje prostora za edukaciju, ali edukaciju u korist zajednice (primjerice studenti koji rade s osobama starije dobi i tako odrađuju praksu i sl.).

Javni i društveni sadržaji unutar budućeg bloka moraju zadovoljavati sportsko-rekreacijske i edukacijske potrebe djece iz okolnih škola, zatim kulturno-umjetničke potrebe cjelokupnog stanovništva s naglaskom na samostalne i alternativne umjetnike. Generalno, intervjuirani građani, u prioritetne korisnike prostora svrstavaju djecu, djecu s posebnim potrebama, siromašne mlade i umirovljenike. Smatraju da je fizička, financijska i kulturna propusnost i otvorenost prostora za sve građane (stanovnike, ali i one koji samo prolaze ili dolaze u posjet, poput turista) ključna kako bi se kroz projekt uređenja Bloka Badel uspio revitalizirati kvart, a možda i stvoriti novo gradsko središte.

ANALIZA REZULTATA FOKUS GRUPE I RADIONICE S MLADIMA

Sudionici fokus grupe istaknuli su potrebu kvarta za zelenilom i dječjim igralištem, kulturnim i sportskim sadržajima i važnost povezivanja različitih društvenih skupina (stariji - mladi, ranjive skupine, isključeni, alternativne kulturne skupine i dr.) kroz dijeljenje prostora namijenjenog javnim i društvenim sadržajima, primjerice kroz edukaciju tj. međugeneracijsku razmjenu znanja i vještina, različite umjetničke i druge radionice. Predlažu se lokalne akcije u

uređivanju kvarta koje bi zbližile stanovnike. Isto tako, predlaže se prostor svojevrstne multiradionice u kojoj bi se moglo popraviti različite predmete, ali i stvarati nove, uz suradnju i korištenje zajedničkog alata te razmjenu znanja i ideja. Predložena je «radiona - surađivalački hub za mlade tj. sve kreativce», koja bi omogućavala stalnu i raznoliku aktivnost te osiguravala živost kvarta, inkluzivnost i međusobne interakcije različitih ljudi. Takav koncept treba pratiti i fizičko

oblikovanje bloka koji mora biti «propusan» i otvarati vizuru, pozivati na druženje. Prostor «ne smije biti isključivo komercijalan, nego prosto za nezavisnu kulturnu scenu».

Na interdisciplinarnoj radionici sudjelovalo je 22 mladih ljudi koji su u grupama od 4 ili 5 radili na svojim vizijama grada, kvarta i samog Bloka Badel te javnih i društvenih sadržaja i njihovih korisnika. Sudionici radionice bili su zamoljeni da na kraju procesa usporede svoja rješenja s prvonagrađenim radom na provedenom javnom arhitektonsko-urbanističkom natječaju. Svim sudionicima radionice bili su, nakon izrade vizije na početku radionice, u njenom drugom dijelu dostupni različiti materijali o Bloku Badel, gradskom projektu, prostorni podaci o GČ Donji grad i drugi relevantni podaci. Grupe su radile neovisno, pa je zanimljivo kako su došli do istih elemenata vizije razvoja Zagreba i prijedloga revitalizacije Bloka Badel - istaknuli su principe suradnje, razmjene, održivosti i solidarnosti te inkluzivnosti. Blok Badel prikazan je kao: «inkubator»; «stop Badel» (stanica) kao «dnevni boravak kvarta»; «re-mix svega» iza aktivaciju kvarta, bloka i industrije; «kreativni blok» i «Blok Badel - Zagreb za nas» - sve su to naslovi prezentacija 5 grupa koje su kratko prikazane u nastavku.

▪ INKUBATOR

Osnovne konceptualne odrednice Bloka Badel kao inkubatora su: suradnja (etničkih skupina, interdisciplinarna suradnja i suradnja između različitih dobnih skupina), razmjena (iskustva, vještina i znanja) i komunikacija (kao jačanje zajednice tj. *community building*). Blok Badel Inkubator je zamišljen kao generator ideja, dom umjetnika, radiona u kojoj se u slobodnoj zoni izrađuju različiti upotrebni predmeti i razmjenjuje znanje i vještine, vanjski prostor koji je slobodna i zelena zona koja povezuje sve u cjelinu istodobno otvarajući blok i pozivajući sve na druženje, učenje i zabavu.

▪ STOP BADEL

Stop Badel tj. «dnevni boravak kvarta» predstavlja «mjesto zadržavanja koje potiče međugeneracijsku solidarnost», predlaže se «aktivacija bloka cirkuliranjem ljudi» i «radijalna disperzija» sadržaja, pri čemu postoje «fiksne točke» (dvorana za izvedbene umjetnosti i nezavisnu kulturnu scenu; urbani staklenik koji poziva na druženje i edukaciju), «prostori fluidnog sadržaja» (radionički prostor, prostor za učenje i prostor za izlaganje) te «otvorene prostorne strukture» (urbana oprema, sprave, rampe, vodene površine).

▪ RE-MIX SVEGA

Treća grupa «Re-mix svega» u Bloku Badel vidi kroz aktiviranje industrije, zagrebačkog bloka, ali i party i subkulturnu scenu. Korisnici prostora su prvenstveno stanovnici kvarta, ali i svi mladi, poduzetnici, obrtnici, umjetnici, subkulture i drugi. Blok Badel postaje aktivator (poduzetnički hub), mjesto razmjene, suradnje i učenja, sporta i rekreacije te «kapitala» koji je prepoznat kroz javno-privatno partnerstvo kao pokretačka snaga revitalizacije, ali uvijek usmjeren na zajednicu, uključivost i mlade.

▪ BLOK BADEL - KREATIVNI BLOK

«Kreativni blok» također smješta kulturu i umjetnosti i mlade (studentski dom) u središte te kreira zelenu oazu u središtu bloka koja sadrži niz multifunkcionalnih paviljona i prostora koji se nadovezuju na fiksnu zgradu u kojoj je hub i druge u kojima je stanovanje, naravno uz obavezne zelene krovove.

▪ BLOK BADEL ZAGREB ZA NAS

Grupa koja je Blok Badel vidjela kao dio Zagreba za sve istaknula je kao ključne principe svog prijedloga: ekologiju (smanjenje otpada, reciklažu i održivost), lokalnu

zajednicu (solidarnost razmjena znanja i briga za ranjive članove) i lokalnu ekonomiju (koja počiva na održivosti, razmjeni znanja i dobara te održivom poduzetništvu). Predstavljena je vizija razvoja grada u smjeru smanjenja otpada, održivog poduzetništva i brige za osjetljive društvene skupine, a kombinirana je s važnim elementom zagrebačke povijesti - obrtništvom, pa je Zagreb u viziji ove grupe prepoznat kao grad umjetnika i obrtnika (u Bloku Badel s fokusom na obrtništvo 21. stoljeća). Koncept uključuje različite društvene skupine i okuplja ih oko zajedničkog oživljavanja bloka kroz revitalizaciju obrta, ponovnu uporabu predmeta, učenje, razmjenu znanja i vještina te održivo poduzetništvo.

Svi prijedlozi grupa imaju zajedničko «otvaranje bloka» u odnosu na natječajni rad,

sve grupe žele omogućiti što lakši ulazak i doživljaj Bloka Badel kao javnog prostora koji je zajednički. Neki zadržavaju gustu obodnu izgradnju, drugi ju u potpunosti negiraju i stvaraju zelenu zonu prema školi i Martićevoj ulici kako bi «uvukli» kvart u unutrašnjost bloka te njegove nove javne i društvene sadržaje približili stanovnicima i korisnicima prostora.

Ukratko, i na foku grupi i radionici istaknuta je velika važnost solidarnosti, suradnje, otvorenosti i pristupačnosti prostora Bloka Badel svima i omogućavanja korištenja sadržaja različitim društvenim grupama. Primarno stanovnicima kvarta, djeci, mladima i penzionerima, ali i svim građanima te turistima. Sve to zajedno stvara jednu živu sliku prostora u kojemu se uvijek nešto zbiva



Slika 1 Radionica sa studentima



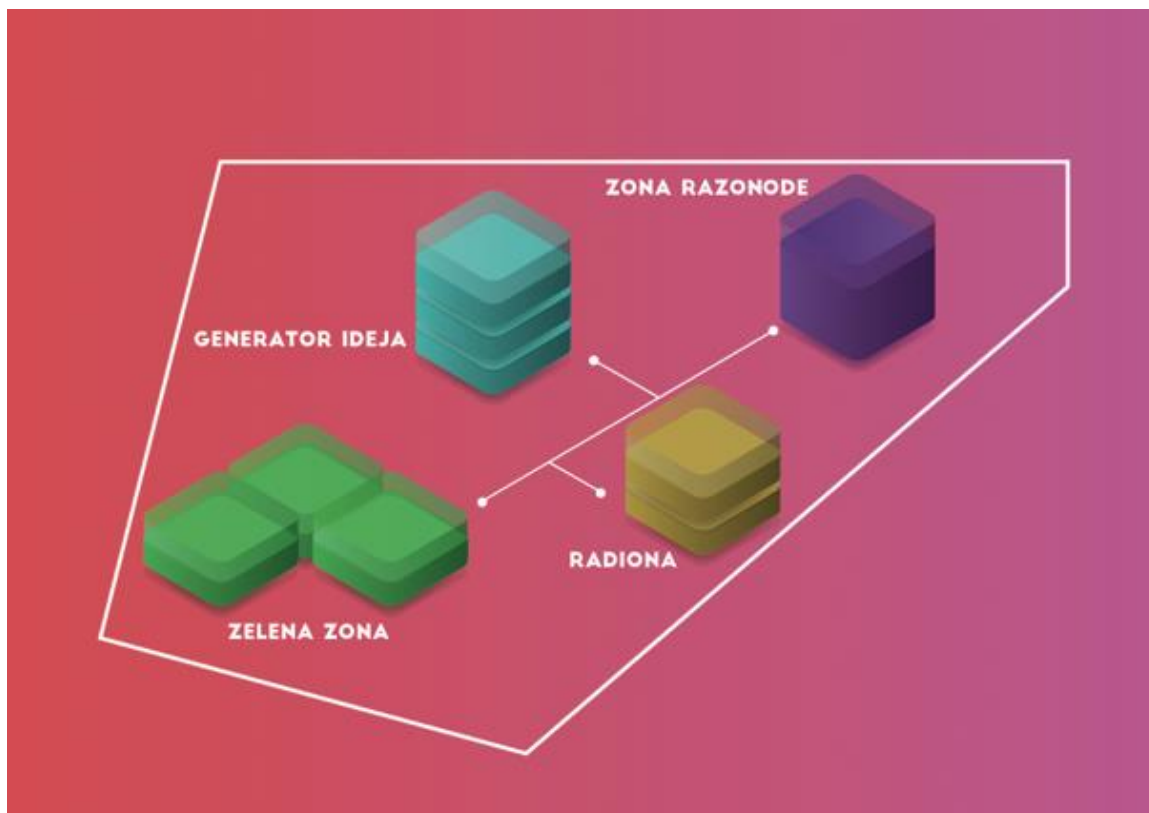
Slika 2 Radionica sa studentima



Slika 3 Radionica sa studentima

Prezentacije - izbor osnovnih naglasaka svake grupe:

INKUBATOR



GENERATOR IDEJA

RADIONA

GENERATOR IDEJA

- Kreativni hub
- Zajednički open-space uredi
- Sajam ideja
- Poduzetnički inkubatori
- Rezidencije umjetnika i ostalih kreativaca

RADIONA

- Radionice i prijenos znanja
- Pristup alatima, strojevima i materijalima
- Besplatno popravljjanje predmeta i uređaja

ZELENA ZONA

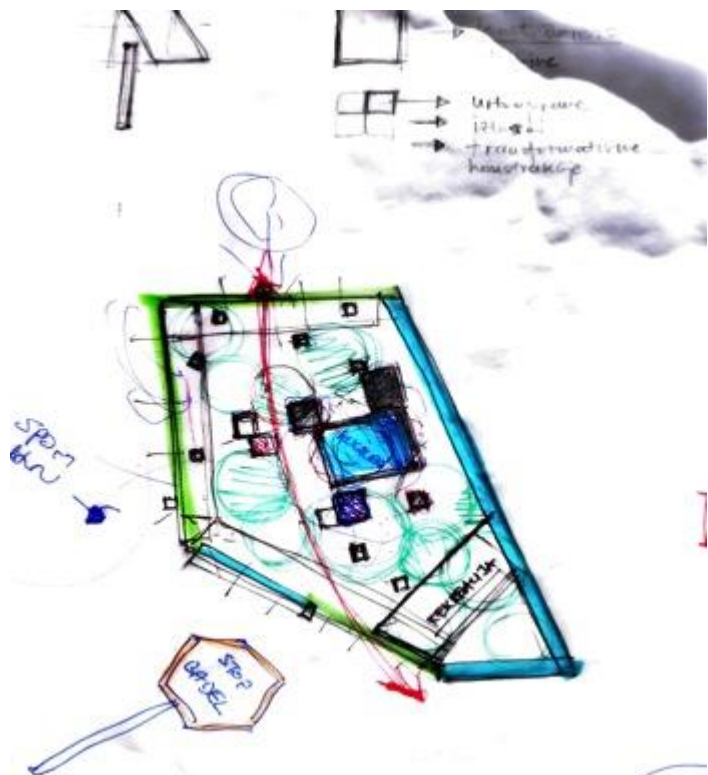
ZONA RAZONODE

ZELENA ZONA

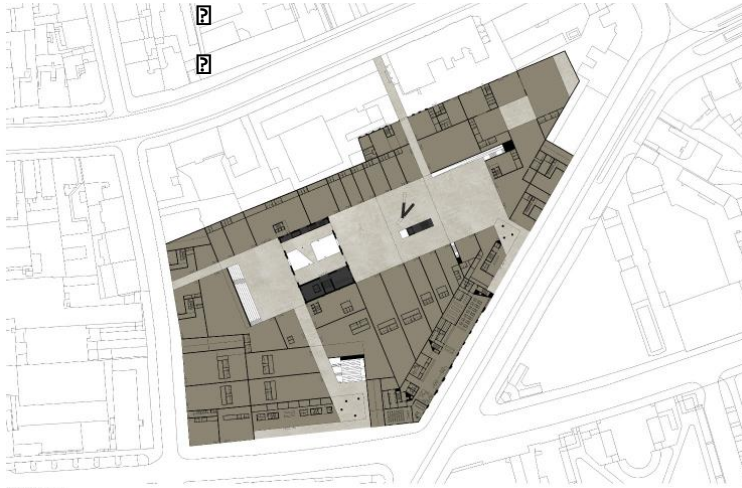
- Javni vrtovi
- Radionice vrtlarstva za djecu i odrasle
- Zona rekreacije na otvorenom
- Zona relaksacije i meditacije
- Park za pse

ZONA RAZONODE

- Koncerti i izložbe na otvorenom
- Javne tribine
- Performansi i kazališne predstave
- Program 'plesnjaka'



Prvonagrađeni grad



STOP Badel



RE-MIX SVEGA

vizija bloka

blokbadel
re-mix svega



re-gen regeneracija zapuštenog gradskog bloka

re-green zelenjavanje partera bloka

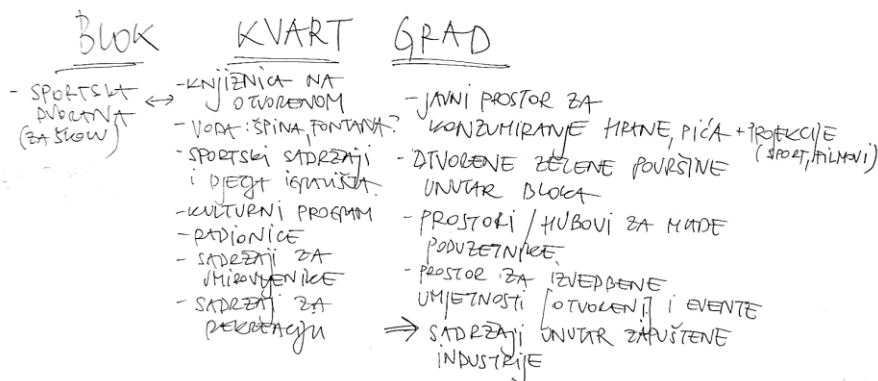
re-sport življavanje sportskih aktivnosti

re-cult kulturna aktivacija kroz različite umjetnosti

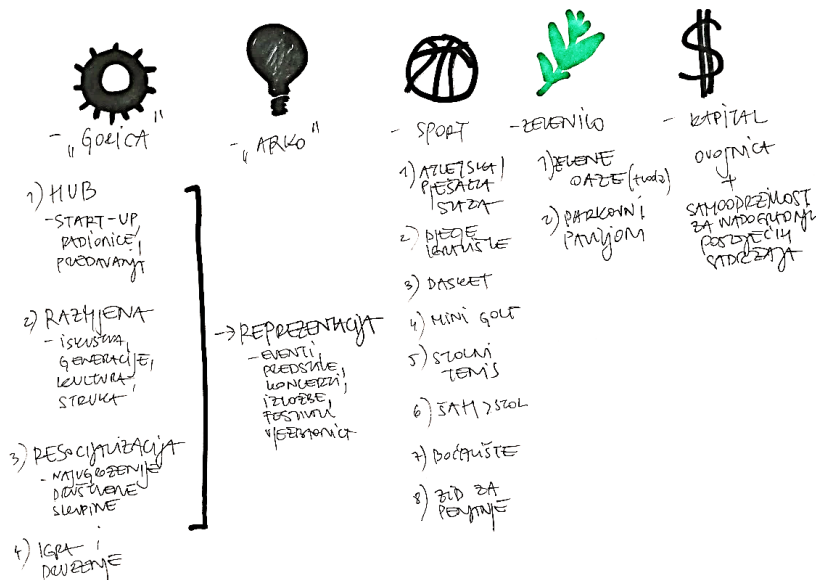
re-soc resocijalizacija ugroženih skupina

[aktivacija umrle industrije?] aktivacija zagrebačkog bloka?]

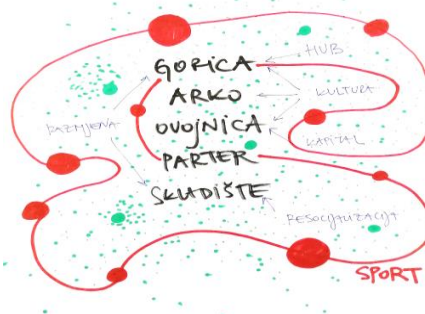
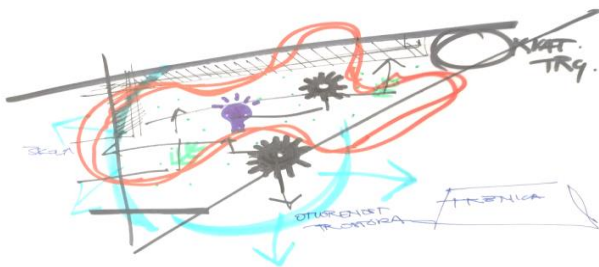
što nedostaje?



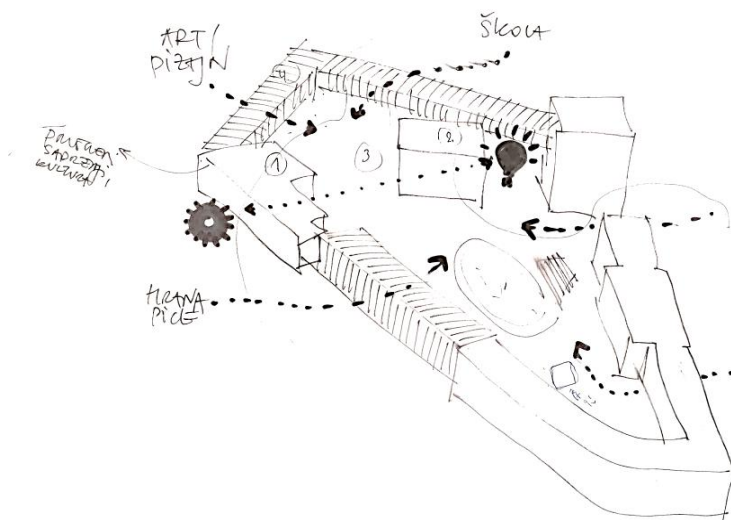
javni društveni sadržaji i doprinos gradu/kvartu



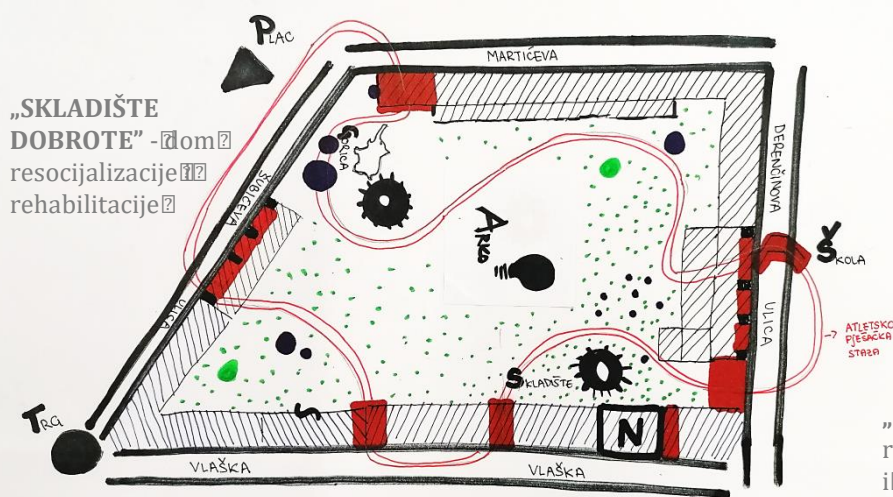
prijedlog



blokbadel.
re-mix svega



blokbadel.
re-mix svega



„SKLADIŠTE
DOBROTE” - dom
resocijalizacije
rehabilitacije

„BLOKOVSKO
ZDRAVLJE” - atletsko-
pješačka staza, aktivnosti
na otvorenom

„BADEL ULAZI” -
otvorenost
prostora

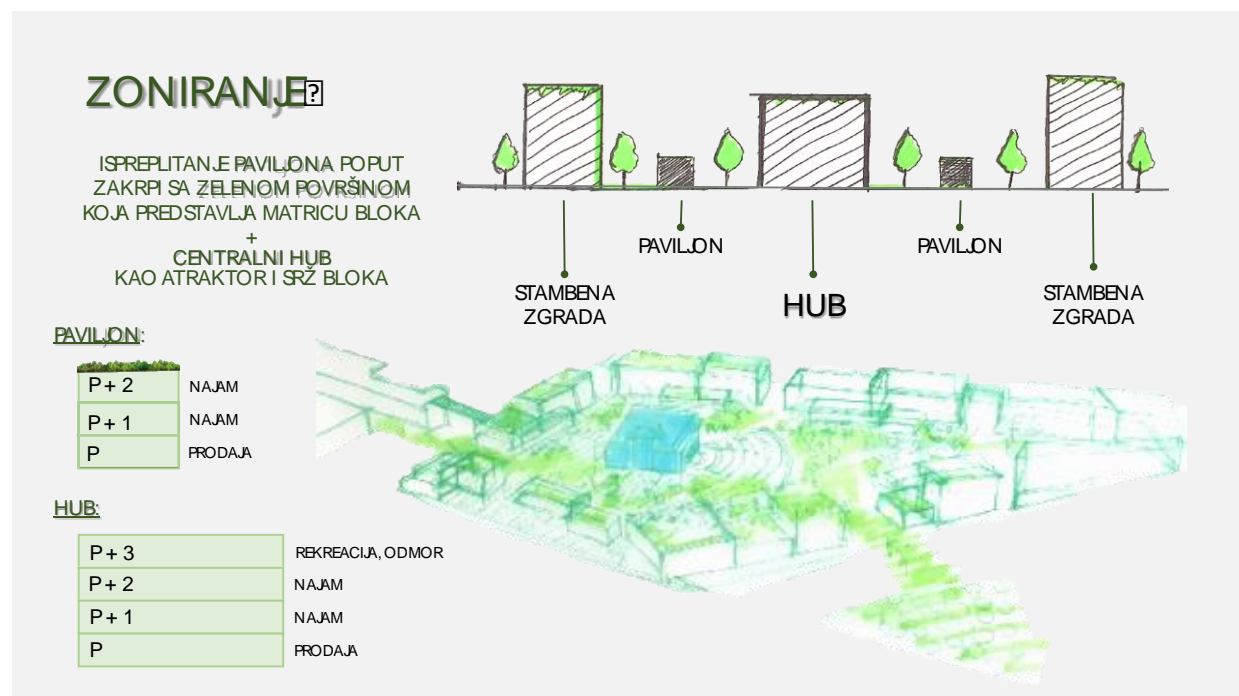
„GORICA” - centar
razmjene, njanja, vještina
i ideja

„ARKO” - kulturna
središnjica bloka

„PLUĆA BLOKA” Zelene
površine (zelene baze,
parkovni paviljoni)

„BADEL TOPS” (krovovi)
sportski/umjetnički
adržaj

BLOK BADEL - KREATIVNI BLOK

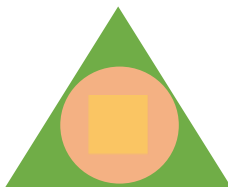




BLOK BADEL ZAGREB ZA NAS

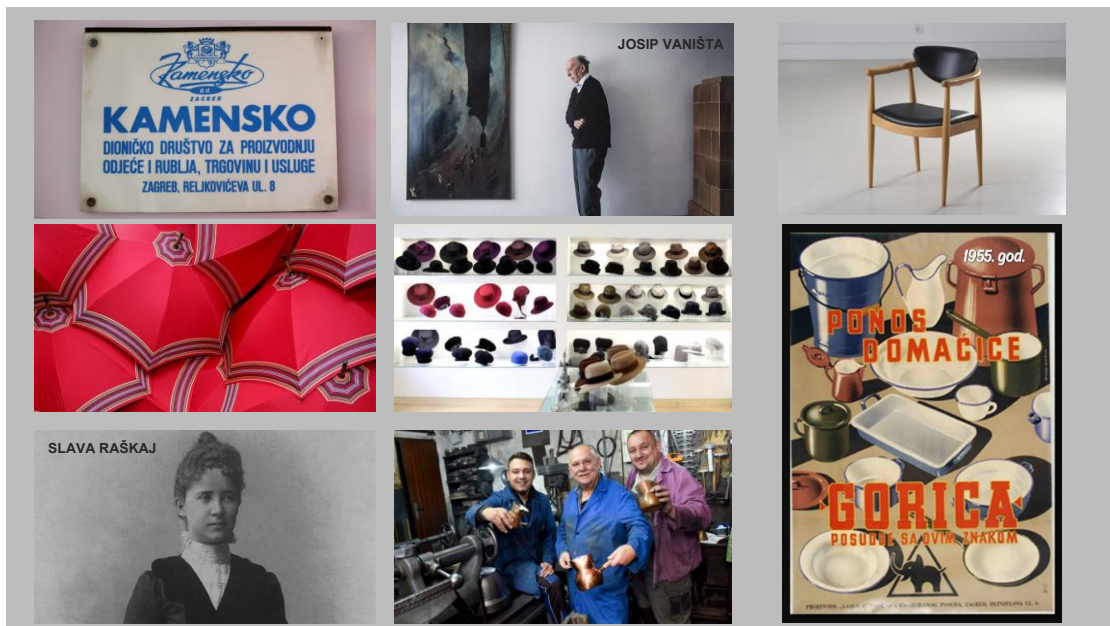


VIZIJA



smanjenje otpada
osjetljive društvene skupine
održivo poduzetništvo

ZAGREB
GRAD
UMJETNIKA/
OBRTNIKA

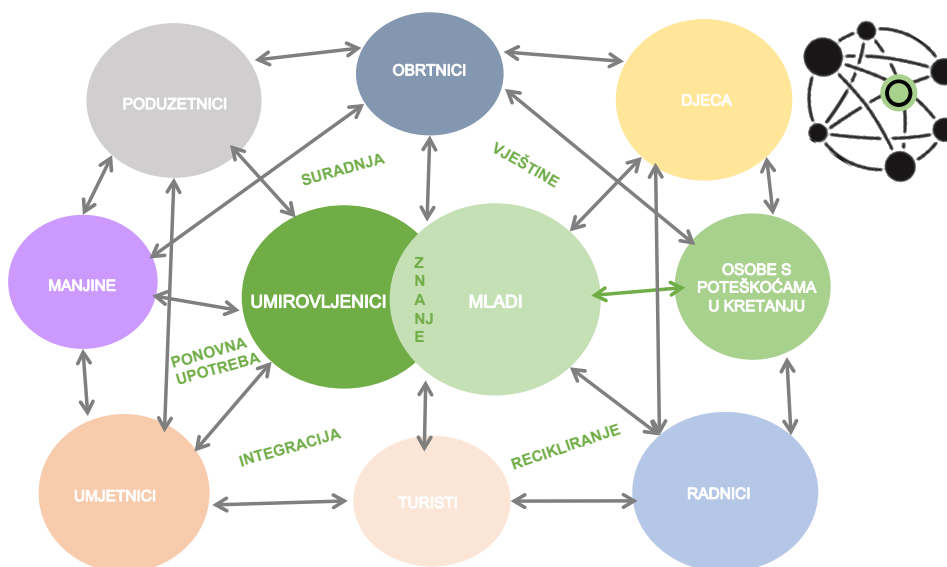


Grad KVART blok



PREPOZNTALJIVI ELEMENTI ZAGREBAČKIH KVARTOVA KOJI OKRUŽUJU BLOK BADEL

Prostor	ZNAČAJNE LOKACIJE	RAZINA KVARTA	RAZINA GRADA
TREŠNJEVKA - SJEVER	kazalište Trešnja, Trešnjevачki trg - tržnica	Kulturni centar Trešnjevka, atraktivna stambena lokacija zbog blizine središta grada	dječje kazalište, mnogo malih, lokalnih trgovina – vintage dućani i sl.
TREŠNJEVKA - JUG	Jarun	SD Stjepan Radić, Mladost	važno studentsko središte, rekreativno središte
GORNJI GRAD	tržnica Dolac, katedrala, muzeji, Markov trg	ugostiteljstvo i kulturni objekti, značajne građevine	kulturno, političko i ugostiteljsko središte
DONJI GRAD	Ilica, muzeji, Sveučilište, najznačajnija kazališta, poslovni uredi	ugostiteljstvo, shopping i kultura, pogodan prostor za kratkoročni najam, visoka cijena rekretnina	prostor na kojem se zbiva većina najvažnijih kulturnih događanja u gradu, područje za ugostiteljstvo i shopping
TRNJE	NSK, fakulteti, nasip na Savi, Lisinski, Močvara	privlačna lokacija za stanovanje, kultura i obrazovanje, nedovoljno iskorisćeni kapaciteti lokacije	rekreacija, kultura/zabava i obrazovanje
MAKSIMIR	park Maksimir, stadion, Kraš	prostor pogodan za stanovanje	rekreacija, poslovni prostori, gospodarstvo
PEŠČENICA - ŽITNJAK	veletržnica	poslovni objekti, gospodarstvo	trgovina



ZAKLJUČCI SOCIOLOŠKE ANALIZE

Revitalizacija Bloka Badel treba biti dio hitne revitalizacije središta grada koju treba pokrenuti aktiviranjem društvenih središta kvartova, njihovih javnih prostora i javnih sadržaja, uvođenjem zelenila u prostore tako da budu ugodni za boravak i da smanjuju negativne utjecaje klime (zagrijavanja, sunca i dr.), motornog prometa (zagađenje zraka, buka i dr.) i ostale negativne utjecaje na kvalitetu života u gradu.

Revitalizaciju Bloka Badel treba temeljiti na poticanju na korištenje prostora i uključivanju različitih društvenih skupina (posebnu pažnju treba posvetiti uključivanju ugroženih skupina poput djece, starijih osoba, invalida, beskućnika i drugih) i omogućavanje zajedničkog korištenja prostora za različite aktivnosti na otvorenom i u zatvorenom prostoru - od kulturnih do rekreacijskih i sportskih aktivnosti. Potrebno je unaprijediti infrastrukturu, povećati broj vrtića i poboljšati uvjete doseljavanja i stanovanja za mlade obitelji s djecom. Zbog svih korisnika i stanovnika potrebno je unaprijediti sigurnost od prometa na čitavom prostoru i uvesti što više zelenila te zelenih javnih prostora s odgovarajućom urbanom opremom (klupe i dr.). Revitalizacija prostora Bloka Badel, kvarta i čitavog središta Zagreba treba počivati na demografskim mjerama zadržavanja stanovnika, podizanja kvalitete života, omogućavanja adekvatne skrbi stanovnicima starije životne dobi i drugim ranjivim skupinama te poticanju doseljavanja mladih ljudi i obitelji kako bi se održala vitalnost kvarta. U tu je svrhu potrebno između ostaloga regulirati turističke aktivnosti te zaustaviti prenamjenu stambenih prostora u turističke apartmane. Potrebno je omogućiti dugoročni najam studentima, umjetnicima i mladim obiteljima te drugim zainteresiranim građanima po povoljnim uvjetima, jer zbog

turizma i drugih razloga cijene nekretnina i najma stambenih prostora daleko nadmašuju prosječne mogućnosti građana Republike Hrvatske.

Blok Badel prepoznat je od strane svih aktera obuhvaćenih ovom analizom kao društveno relevantan prostor lokalne zajednice i kvarta, ali istodobno i kao značajan prostor za grad Zagreb. Blok treba ostati relativno otvoren i «pozivajući» (više ulaza u blok s različitih strana, otvaranje vizure podizanjem građevina na +1 i sl.), privlačan i ugodan te uklopljen kao integralni dio okolnog javnog prostora, čime se omogućuje stvaranje afirmativne mentalne slike stanovnika i ostalih građana te percepcije Bloka Badel kao zajedničkog, javnog i svima dostupnog prostora.

Kulturni sadržaji su temelj ove analize i u potpunom su skladu s identitetom kvarta, socio-demografskim značajkama stanovništva, s različitim aktivnostima koje pokreću i održavaju različite udruge građana i sami građani, pa je potrebno stvoriti uvjete za različite kulturne aktivnosti i događanja na otvorenom i u zatvorenom prostoru. Polivalentni prostori kulturnog centra bili bi odlična nadopuna fiksnim kulturnim sadržajima (poput predloženog muzeja obrta i sl.) te bi se mogli koristiti za okupljanje i druženje stanovnika kvarta, ali i svih drugih građana.

Donji grad oskudijeva u zelenim površinama i parkovima pa je potrebno što više ozeleniti prostor, potrebno je omogućiti siguran prostor za igru i sport djeci i ostalim građanima te ugodan prostor za boravak i druženje. Dakle, osim kulturnih sadržaja treba omogućiti i sadržaje za sport i rekreaciju, također na otvorenom i u zatvorenom prostoru.

Prostori namijenjeni mladima, poduzetnicima i umjetnicima prepoznati su od strane sudionika

kao važni za revitalizaciju i razvoj pa je i njih potrebno kombinirati s prostorima namijenjenim kulturi. To bi uključivalo prostore različitih radiona, prostore za vježbe, učenje i općenito edukaciju, a trebalo bi ih oblikovati

tako da budu inkluzivni i omogućuju zajedničko korištenje od strane različitih društvenih grupa, stanovnika kvarta i svih ostalih građana grada Zagreba te posjetitelja i turista.

PRIJEDLOG TEMELJNIH SOCIOLOŠKIH ODREDNICA REVITALIZACIJE BLOKA BADEL

Ciljevi revitalizacije:

1. unapređenje kvalitete života stanovnika (kvarta, ali i grada Zagreba) stvaranjem zajedničkog prostora društvenog i kulturnog središta kvarta sa zelenim površinama namijenjenih javnom korištenju;
2. doseljavanje novog stanovništva (osim komercijalnih potrebno je osigurati određeni broj gradskih stanova za mlade) i zadržavanje postojećeg te zaustavljanje pretjerane turistifikacije kvarta i čitavog Donjega grada (ograničavanje broja apartmana za iznajmljivanje);
3. poticanje svakodnevnog korištenja prostora bloka od strane različitih društvenih grupa i za različite vrste aktivnosti, pri čemu su primarni: kultura i umjetnost (povezivanje javnog i civilnog kulturnog sektora), edukacija, sport i rekreacija te participacija lokalnog stanovništva i kvartovske

zajednice te svih zainteresiranih građana Zagreba.

Blok Badel treba omogućiti unapređenje i povezivanje sadržaja i institucija u neposrednoj okolini (vrtić, škola, zdravstvene ustanove, tržnica) te pozivanje njihovih korisnika i stanovnika te ostalih građana stvaranjem ambijenta „dnevnog boravka kvarta“ u kojemu je moguće družiti se, predahnuti usput, baviti se različitim aktivnostima (kultura, edukacija, sport, druženje i dr.) i stanovati (iznimno je važno omogućiti određeni subvencionirani vid stanovanja za mlade npr. gradski stanovi za najam za studente, mlade obitelji i dr.). Ključni aspekti revitalizacije trebaju biti: kvaliteta života i održivost, kvart, lokalna zajednica, javno dobro, zajednički prostori, zelenilo, povezivanje različitosti i međugeneracijska suradnja, prijenos znanja, kreativnost, kultura, umjetnost, nezavisna i subkulturna scena, održivo poduzetništvo i obrt te sport i rekreacija.

SMJERNICE ZA JAVNE I DRUŠTVENE SADRŽAJE U BLOKU BADEL:

- osigurati multifunkcionalni zatvoreni prostor za kulturne i umjetničke djelatnosti (multimedijalni, muzejski, izložbeni prostori) i polivalentni prostor za kulturne, umjetničke i druge aktivnosti na otvorenom (koncerti, izložbe, predstave)
- oblikovati prostor tako da omogućuje kulturne i društvene aktivnosti na otvorenom i zaštićenom prostoru (zaštita od prometa i ostalih negativnih utjecaja npr. buke, vjetrova, sunca)
- osigurati otvoreni i zatvoreni prostor za sport i rekreaciju (siguran prostor za djecu, školu i za sve stanovnike i građane)
- oblikovati zeleni javni prostor (na razini prizemlja, ali i na krovovima) koji će omogućiti svakodnevno i raznovrsno korištenje različitim društvenim skupinama te istodobno biti prostor za kulturne i sportske aktivnosti
- prostor za edukaciju (formalnu i neformalnu - međugeneracijska suradnja)
- prostor za rad (radiona), prostore za umjetnike (ateljei i rezidencije) te radni prostor za poduzetnike (multifunkcionalni i *co-working* prostori) - naglasak na potrebama umjetnika, mladih i stanovnika tj. lokalne zajednice
- te na suradnji i prijenosu znanja i vještina među različitim ljudima i grupama (međugeneracijsko prenošenje znanja, različite inkluzivne i integrativne aktivnosti)
- prostor za dječji vrtić
- prostor za zdravstvene ustanove (fizična rehabilitacija i dr.)
- prostor za dnevni boravak starijih osoba kojima je potrebna posebna skrb (radi bolesti i drugih razloga)
- omogućiti stanovanje za mlade (gradski stanovi za najam po povoljnim uvjetima za studente, mlade općenito i posebno za mlade obitelji)
- sve prostore potrebno je oblikovati kao multifunkcionalne te otvoriti blok na razini prizemlja, više ulaza i osigurati vizuru unutrašnjeg dijela te pozivanje na ulazak
- promicati održivu mobilnost i sigurnost od prometa te osigurati parkirna mjesta u podzemnim garažama za stanovnike po povoljnim uvjetima, radi rasterećenja od prometa u mirovanju
- jačati participaciju građana na lokalnoj razini njihovim redovnim informiranjem i uključivanjem u svaku iduću aktivnost na uređenju Bloka Badel.

Dodatne informacije:

1) **FOKUS GRUPA**

Interdisciplinarna FG sa studentima Sveučilišta u Zagrebu;

Mjesto i vrijeme: ZG Forum, 26.6.2019. u 10h (trajanje 2h).

Teme:

- Grad Zagreb i mladi - javni i društveni sadržaji:

- što nedostaje, što je dobro, čega ima previše (mainstream, alternativno itd.):
- vrste **AKTIVNOSTI** (koje su važne mladima u svakodnevnom životu, od sporta, druženje itd. - ima ih ili nema itd.) i
- vrste **PROSTORA** (koji su potrebni za te aktivnosti - otvoreni, zatvoreni itd.)
- što je potrebno mladima (vrste prostora i aktivnosti ponovo) za kreativni, inovativni, poduzetnički i edukacijski aspekt te njihovu budućnost (ostanak) u Zagrebu i vide li blok Badel kao mjesto na kojemu bi se nešto od toga moglo ostvariti

- Kakva je njihova osobna asocijacija na blok Badel? Postoji li BB na mentalnoj mapi Zagreba i što ga karakterizira?

- Što vide kao potencijal Bloka u svjetlu svega o čemu se razgovaralo? Kojim javnim i društvenim sadržajima treba svakako osigurati mjesto u Bloku, a koji nisu potrebni (ili čak nepoželjni)? Zašto?

2) **RADIONICA**

Interdisciplinarna radionica s mladim stručnjacima (studenti doktorskog studija i nedavno diplomirani) i studentima Sveučilišta u Zagrebu;

Datum i mjesto održavanja: 2. (obilazak lokacije), 3. i 13. prosinca 2019. ZG Forum, Gajeva 27;

Vođenje radionice: dr. sc. Jana Vukić.

- *Sudionici*: 22 studenta diplomskog studija iz društvenog, humanističkog, biotehničkog i tehničkog područja (Filozofski fakultet, Agronomski fakultet, Arhitektonski fakultet) Sveučilišta u Zagrebu i mladi stručnjaci; po 4 ili 5 studenata iz svakog područja
- *cilj radionice*: kroz grupni rad i interdisciplinarnu suradnju osmisliti javne i društvene sadržaje u prostoru Bloka Badel
- *rezultat radionice*: kratka prezentacija tematskih i prostornih prijedloga javnih i društvenih sadržaja u Bloku Badel (tekstualni i vizualni prikaz prijedloga)

2.12.2019. obilazak Bloka Badel uz stručno vodstvo

3. 12. 2019. cjelodnevna radionica o javnim i društvenim sadržajima u Bloku Badel (5 interdisciplinarnih grupa):

- vizija grada Zagreba
- vizija javnih i društvenih sadržaja u Bloku Badel
- predstavljanje vizija
- ručak
- razrada vizija i prostorni raspored javnih i društvenih sadržaja
- priprema prezentacija
- prezentacija javnih i društvenih sadržaja Bloka Badel

13.12.2019. od 16-18h predstavljanje rezultata radionice (prezentacije 5 grupa) URBACT lokalnoj grupi i GUSPRG-u

3) INTERVJUI - opis i djelomični transkripti

Intervjuirano je 11 punoljetnih stanovnika Mjesnih Odbora: MO Antun Bauer, MO Pavao Šubić, MO Matko Laginja, MO Eugen Kvaternik te jedna osoba koja je donedavno živjela u navedenom kvartu. Devet sugovornika ima visoko obrazovanje (ekonomisti, farmaceuti, antropolozi, politolozi, novinari), 1 sugovornik je student (ekonomije), jedan sugovornik je strojarski tehničar dok jedan nema srednje obrazovanje. Dva sugovornika imaju svoje tvrtke, dvoje ih je u mirovini, dvoje ih radi u javnom sektoru, jedan je student, jedan je nezaposlen i troje sugovornika rade u privatnom sektoru. Intervju se vodio u tri dijela. Prvi dio je bilo upoznavanje s projektom Urban Regeneration Mix i Blokom Badel, u drugom dijelu prikazani su natječajni radovi te su se tražili njihovi komentari sa stajališta stanovnika, a treći dio intervjuja se odnosio na ispitivanje o sadržajima koji nedostaju ili ih ima previše u kvartu, potom o željenom sadržaju i idejama vezanima za javne i društvene sadržaje te korisnike prostora u okviru Bloka Badel.

Pri intervjuiranju sugovornika, postavljeno je pitanje sadržaja. Odgovori su raznovrsni. Izdvajamo odgovor najmlađeg sugovornika:

„Hmm... ne znam. Pa imamo koncertu dvoranu u centru grada, imamo ih nekoliko blizu. Ne znam. Mislim da je stvarno popunjen grad što se tiče toga. Mislim da čak ima puno neiskorištenih prostora u gradu, koji se daju, ovoga, nekako obnovit... nešto, zapravo napraviti s tim prostorima jer stvarno centar zjapi prazan. Ne samo centar, grad. Ima puno velikih, velikih prostora, koji mogu biti i dućani i atelijeri i ne znam i za Klince s Ribnjaka i takve neke stvari. Sve to može, može se aktivirati od tih prostora.“ (Roko, 23)

„... znam da se puno umjetnika bori za atelijere... baš jako bori i jedva ih dobivaju. I moraju, kad ih dobiju, plaćati ih jako, jako puno,

a grad im ne omogućava. Recimo kad bi se neka stara zgrada koja nema neku funkciju, kad bi se uzela i kad bi se prostorije tamo otvorile mladim umjetnicima, bendovima, može se i na taj način zarađivati isto. Da se bendovima daju sobe za probe i tako dalje. To bi sigurno moglo biti. Mislim da toga ima tri u Zagrebu.“ (Roko, 23)

Sugovornici spominju izuzetno dobru lokaciju na kojoj žive zbog dostupnosti puno sadržaja i dobre prometne povezanosti:

„Imaš i dom zdravlja, prometno je povezan, dva su...dviije tržnice su blizu. Kvaternikov sa Namom ti je blizu...“ (Sanjin, 33)

„Pa je, zato što je sjecište pet ili šest tramvaja, ako se ne varam. Preko puta je Kvaternikov trg je s jedne strane, Kvatrić plac je s druge strane. Ima jako puno djece, na primjer, Martićeva cijela je sad postala nekakav aktualni, ono elitni neki dio pa se puno obitelji doseljava...“ (Roko, 23)

„Ja mislim da je ovo najbolja pozicija u gradu Zagrebu, ovaj tu kvart oko Kvatrića i baš ovo tu okolo jer smo odlično povezani. Sve tramvajske linije nas tu vežu, imamo sve te zelene valove koji nas... ustvari smo vrlo brzo svuda i autom i tramvajem i pješke.“ (Martina, 61).

„Istraživač: Šta fali? Kojeg sadržaja fali ako fali nešto i tak?“

Davor: Pa ne znam da, kužiš... nemam pojma. Niš ne fali...“

Istraživač: Niš ne fali?“

Davor: Niš ne fali ovom kvartu, sve ima.“ (Davor, 26)

Osim dobre prometne povezanosti, neki sugovornici spominju i znatno bolju gradnju s obzirom na ostale dijelove grada iz tog razdoblja:

„...od kvalitetnije gradnje, što je sigurno kvalitetnija od Trga bana Jelačića prema

Kvaternikovom trgu jer je i mlađi dio grada nego što je od trga prema Britancu.“ (Martina, 61)

Od sadržaja kojeg ima previše, uglavnom se spominje velik broj kafića:

„Istraživač: Dobro, a čega bi rekao da ima previše?

Davor (kroz smijeh): Birtija.“ (Davor, 26)

„Ma opet bi niklo pet, šest kafića, a toga ima, hvala Bogu, na kvartu koliko hoćeš.“ (Petar, 63)

Svi sugovornici u pravilu govore o sportsko-rekreacijskom sadržaju koji nedostaje kvartu i kojeg smatraju nužnim:

„Pa ja mislim da fali prvenstveno sportskih terena. Sportskih terena jer ova naša škola ima vrlo mali nekakav sportski centar odnosno sportska igrališta koja nisu dovoljna vjerojatno ni za potrebe škole. A ne znam baš da nešto... najbliže su Svetice koje su opet dovoljno daleko, al nekakav sportski... zabavni, edukacijski... toga ja mislim da uvijek fali. Nešto što bi privuklo mlade... djecu, mlade i starije. Znači nekakvo kulturno, rekreativnih, sportskih sadržaja.“ (Martina, 61)

„A, prvenstveno sportskih terena, sportskih sadržaja za bavljenje sportom, rekreativno... Tipa, nogomet, malo-nogometna, košarkaška i slična igrališta...“ (Sanjin, 33)

„...ima jako puno djece koja se nemaju zapravo gdje igrati. Ima dva terena, tri, koja su u blizini, ali koja ne pružaju nekakav bog-znakakav sadržaj. Nisu baš nešto previše uređeni. To je isto, to je baš problem. Što se tiče barem mog kvarta i moje ove generacije i ekipe da ne možeš baš odigrat nekakav najnormalniji nogomet... na Šubiću.“ (Roko, 23)

Osim sportsko-rekreacijskog sadržaja, spominje se nesadržajnost osnovnih škola u blizini, koje imaju velikih problema s održavanjem izvannastavnih aktivnosti:

„Škola koja vječno ima problema s održavanjem plesa, stranih jezika i tih pizdarija. Znači ono, realno, tebi bi fakat bilo dobro tu neka ubacit vezano uz tu školu. To su ti klinci, kaj, do osmog razreda. Oni idu na razno razne aktivnosti. Kužiš Ninda (referirajući se na svoje dijete od 8 godina) ti sad recimo neće ići u školu na Njemački, nego će morat ić' u školu stranih jezika...“ (Iva, 29)

Neki sugovornici spominju važnost demografske obnovu kvarta otvaranjem novih vrtića i otvaranja poslova, koji bi mlade vezivali za kvart:

„A sigurno bi da bi neki onako možda i trgovačko-poduzetnički centar dobro došao. Da nikne možda neki, neki HUB za poduzetnike i slično za mlade ljude. Mislim, tu u kvartu.... da nam kvart malo stari i da je demografski on u dosta velikom minusu. Sve je manje djece, a u blizini su i dio škole, mislim i neke srednje škole. Mislim da tamo fali taj demografski, za mlade poduzetnike... i sve što bi ih zapravo potaknulo da ostanu u kvartu i fali... ostalo ništa ne fali jer je kvart dosta specifičan.“ (Sanjin, 33)

Konkretnije, što se tiče Bloka Badel, sugovornici, ovisno o dobi, imaju različita stajališta o prostornoj simbolici i značenjima tog dijela kvarta za vlastite živote i „život“ samog kvarta. Primjerice, jedna sugovornica govori o njejoj povezanosti s tim mjestom iz mladih dana:

„Evo ja sam si uvijek kao studentica gledala tu zgradu (referira se na Goricu) to je bila moja, ono... uvijek sam si zamišljala one velike prozore... kao što su u Americi na dokovima to gradili... evo tak sam si to gledala.“ (Martina, 61)

Druga sugovornica govori o zapuštenosti, ali i sažetoj povijesti tog prostora:

„Ja sam ti živjela u zgradi koja ti je gledala drito na to, kroz to ti drva rastu (referira se na klasicističko skladište Badela). Doslovno, već

dvajst godina. S tim da su ti tam... tam su ti partije znali radit. Ja ne znam jesu to bili neki underground... ili su bili nekakvi organizirani, ali su znali, baš ono brutalno...“ (Iva, 29)

Ostali sugovornici govore o derutnosti prostora i izgubljenoj svrsi za stanovnike kvarta te neiskorištenom potencijalu:

A, s obzirom da sam 86' godište ja nemam neku emocionalnu vezu prema tome. Tako da.. meni je potpuno svejedno. Ako će tamo niknuti neki kvalitetan sadržaj koji će dati novi duh tom kvartu i novi dio jer ono je nešto što nagrđuje svakodnevicu... Pogotovo preko puta škole onaj dio. Tako da prema tome nemam nekakvu emocionalnu vezu, da nešto mora ostati. Dal' je kulturno dobro i nešto. (Sanjin, 33)

„Pa to je ogromna površina, mogao bi se napraviti hmm... nekakva... ima u Petrinji su napravili... obnovili su staru tvornicu Gavrilović i napravili su čudo od nje. Izvukli su Europske fondove i napravili su od nje multimedijalni prostor za mlade i knjižnicu kako bi sačuvali prostor jer je to secesija. Ista stvar je sa Goricom, mi smo isto tako nekako... kako bi čuvali zgrade, isto kao što čuvamo Nadu Dimić, pa kad bi već čuvali i Goricu, od tog se može jako puno toga napraviti. Ima puno prostora, ima ogroman dolje pogon, tako da... ne znam... očuvanje te zgrade bi bilo super.“ (Roko, 23)

Kod osvrt na primarnu namjenu tog prostora svi se sugovornici slažu da prostor treba imati kombiniranu komercijalno, stambeno, javno-društvenu ulogu u revitalizaciji kvarta jer se veliki trošak izgradnje i renovacije mora nekako otplatiti, a opet je bitna i zarada investitorima. Neki, ipak, imaju bojazan od stambenih prostora, koji neće biti dostupni svima pa će se time produbiti gentrifikacija kvarta:

„A ako će se ovdje graditi stambeni prostor, onda, vjerujte, to neće biti stanovi od kojih

ljudi... trebaju od 50, 60 kvadrata, nego će bit od 80, 100, 200 i to će opet bit enormne cijene. I to će si priuštiti onda jedna mala grupa ljudi opet, koja će na to baciti svoje pandže.“ (Petar, 63)

Kada govore o sadržajima unutar budućeg Bloka, sugovornici imaju zanimljive ideje. Neki su iznimno usmjereni prema povezivanju nekadašnje povijesti kompleksa s današnjom primjenom pa predlažu turistički sadržaj u smislu otvaranja muzeja tvornice Badel, u kojem bi bila prikazana povijest postrojenja i mehanizmi dobivanja Badelovih proizvoda. Drugi pak, smatraju kako je bitno otvoriti prostor alternativnim kulturama poput otvaranja modernih hostela, rent-a-bike kućica ili art-parkova, koje bi uređivali mladi studenti arhitekture, urbanizma, a u blizini bi praksu imali studenti rehabilitacijskih i medicinskih fakulteta, od čega bi korist imalo i najugroženije stanovništvo poput umirovljenika i djece s posebnim potrebama, ali i sama veleučilišta i Sveučilište u Zagrebu. Osim ovakvih mogućnosti povezivanja Sveučilišta i stanovnika, sugovornici spominju i edukacijske radionice koje bi spajale najmlađe i najstarije stanovnike kvarta. Tako jedna sugovornica navodi zanimljivu ideju:

„Mislim, ja ću sad možda biti profesionalno deformirana, ali sigurno mora postojati neko mjesto gdje se svi, i ta djeca, mogu malo upoznati s različitim zavičajima unutar Republike Hrvatske...“ (Iva, 29)

„Zapravo penzići da uče mlade običajima...“ (Majda, 29)

Što se tiče predviđenih unutarnjih prostora javnih i društvenih sadržaja, svi se slažu kako je potrebna multimedijalna dvorana s prostorima za različite oblike umjetnosti, ali i za alternativne kulture poput grafitera ili underground bendova koji traže svoje mjesto, a obično sviraju po garažama. Neki od sugovornika smatraju to i mjestom zarade za Grad, putem prodavanja ulaznica za koncerte

i izložbe. Smatraju da je jedna velika multimedijalna dvorana dovoljna za većinu aktivnosti poput održavanja koncerata, foruma i tribina, kazališnih predstava i sličnog, dok, s druge strane, ostali prostori mogu biti namijenjeni smještanju udruga, umjetnika i stalnih postava. Vanjski prostori bi po nekima trebale biti primarno zelene površine, dok po nekima mogu biti parkovi ili igrališta za rekreaciju mladih. Primarne aktivnosti koju svi spominju su uglavnom sportsko-rekreacijske, stoga bi idealna bila kompozicija kulturno-sportsko-edukacijskog sadržaja. Nekoliko sugovornika spominje bazen ili sportsku dvoranu, koji su prijeko potrebni i mlađem i starijem stanovništvu:

„Uostalom treba imat bazene da mogu škole, koje su u blizini imati svoje satove rekreacije, svog plivanja i to đaci... da mogu u određenom vremenu trenirati.

Jer tu su ipak, koliko? Tri, četiri škole su tu...Imaš Laginjinu, imaš Filipovićevu, SSK, Kušlanova, Merz... da tu ima pet škola.“ (Petar, 63; Martina, 61)

O funkcionalnosti prostora, sugovornici spominju prijeku potrebu parkinga, odnosno podzemne garaže, koja bi rasteretila promet i pružila prioritet pješačkom i biciklističkom prometu. Smatraju i kako okolne garaže ne posjeduju dovoljno kapaciteta pa tako, čak i sada, neke ulice poput Tuškanove pucaju pod pritiskom prometa koji generira obližnja tržnica Kvatrić.

Kod skupina stanovnika koji bi imali primarnu prednost korištenja, neki sugovornici prvo komentiraju trenutnu situaciju, a tek potom zaključuju kome bi zapravo bio potreban sadržaj:

„Ali, ovoga, da se pruži nekakav prostor gdje starci mogu odlaziti igrati šah, kartat jer prije su to radili na Psećem, odnosno u ovom jednom parku na Šubićevoj, ali tamo više ne odlaze jer je park katastrofa prljav postao, nitko se

zapravo ne brine o tom parku i tih djedova i baka sve manje ima tamo. Takav neki prostor, oni to vole raditi, di se oni mogu družiti. Imaju svoju glazbu, stare plesnjake i igraju šah.“ (Roko, 23)

Svi smatraju kako bi bilo koji sadržaj trebao biti, prije svega, fizički dostupan svim stanovnicima kvarta, a i grada, a potom dostupan i financijski. Također, u prioritetne grupe, bez iznimke, svrstavaju one najugroženije stanovnike poput umirovljenika, djece iz okolnih škola i djece s posebnim potrebama, a zatim i siromašnu mladež:

„Istraživač: Sad, što misliš kome trebaju biti namijenjeni ti javni-društveni sadržaji?

Davor: Mladeži. Siromašnoj mladeži.“ (Davor, 26)

Uz prioritetne grupe, neki daju prednost mladim poduzetnicima, kojima su potrebni prostori i određena infrastruktura za unaprjeđenje svojih proizvoda. Njihov eventualni napredak, smatraju, doprinijet će ostanku mladih u gradu i priuštiti poslove za obližnje škole i fakultete.

Kod prikazivanja dokumentacije projekata koji su dobili glavne nagrade, sugovornici se, u pravilu odlučuju za prvu nagradu jer smatraju kako je prijedlog takvog Bloka najpropustljiviji za sve građane. Smatraju da je jako bitno da se prostor usmjeri prema svim stanovnicima, umjesto da ostane zatvoren zgradama. Slično tome, ne slažu se s prijedlogom koji je dobio drugu nagradu jer smatraju da visina zgrada mora ostati u skladu s ostatkom kvarta, a osim toga vide projekt visokih zgrada kao gustu masu betona pored koje će povijesna dobra, koja se nastoji sačuvati i oplemeniti novim sadržajima, izgubiti svoju „čar“, dok će cijeli blok izgubiti svoju prepoznatljivost:

„Ovaj bi zagušio tu zgradu lijepu. Evo to mi se ne sviđa jer bi onaj zagušio ovu prelijepu zgradu, nje tu nema...Da... nje nema, ona je u

mraku, pokrivena. Ne sviđa mi se.“ (Martina, 61)

Treću nagradu se uspoređuje s prvom i izdvajaju se neki sadržaji poput „community gardena“, visećih vrtova, opservatorija i bazena kao dobre ideje.

Stanovnici kvarta na potezu Martićeva – Kvatrić smatraju kako je Blok Badel za sad bio zapostavljen i kako ga je nužno promijeniti i renovirati u skladu sa ostatkom kvarta te očuvati jedan dio povijesnog sadržaja. Slično tome, smatraju kako je bitno onemogućiti zatvaranje bloka za određenu grupaciju ljudi u komercijalne i stambene svrhe bez javno dostupnih društvenih sadržaja. Mišljenja su kako sadržaji unutar budućeg bloka moraju zadovoljavati sportsko-rekreacijske i edukacijske potrebe djece iz okolnih škola, potom kulturno-umjetničke potrebe cjelokupnog stanovništva s naglaskom na samostalne i alternativne umjetnike. Osim toga, smatraju da se taj dio, pogotovo ukoliko

će tamo postojati stambeni ili smještajno-turistički kapaciteti, mora dobro prometno povezati i omogućiti dostatnu podzemnu garažu. Shvaćaju kako je za financiranje takvog projekta potrebno javno-privatno partnerstvo i kako će jedan dio svakako ići u komercijalne svrhe, no željeli bi izbjeći zatvorenost bloka za ostale građane. Htjeli bi da taj Blok zaista revitalizira društveni život kvarta, konkretno postavljajući zelene površine, parkove ili igrališta za djecu, potom multimedijalnu dvoranu koja bi podrazumijevala i određeni prostor za izložbe i/ili radionice. Pretpostavljaju i prostor za bazen ili sportsku dvoranu. Generalno, intervjuirani građani, u prioritetne korisnike prostora svrstavaju djecu, djecu s posebnim potrebama, siromašne mlade i umirovljenike. Zaključno, smatraju da je fizička, financijska i kulturna propusnost tj. otvorenost prostora za sve građane, one koji tamo žive i one koji dolaze u posjet (poput turista) ključna kako bi projekt Blok Badel uspio revitalizirati okolne četvrti, a možda i generirati gradsko središte